

Korunum Kavram?n? De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Korunum Kavram?n? De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25089>

Özet

Korunum Kavramı'nın Değerlendirme Ölçeği, Kırcaali (1987) tarafından Jean Piaget'nin bilişsel gelişim teorisi çerçevesinde geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçeğin temel amacı, işitme engelli sekiz yaşındaki öğrencilerin temel korunum kavramı düzeylerini ve bu kavramların edinme süreçlerini değerlendirmektir. Ölçek, özellikle özel eğitim gereksinimi olan bir popülasyonun bilişsel yeteneklerini standart gelişim normlarıyla karşılaştırmak üzere tasarlanmıştır. Bu çalışma, Eskişehir Sağırlar Okulu ve Anadolu Üniversitesi İşitme Engelli Çocuklar Eğitim Merkezi'nde gerçekleştirilen bir yüksek lisans tezinin ürünüdür.

Ölçek, korunumun farklı türlerini (sayı, miktar, uzunluk vb.) değerlendiren deneysel görevlerden oluşmaktadır. Geliştirme çalışması, işitme engelli çocukların soyut düşünme becerilerine geçiş amaçlı olan somut işlemler dönemi öncesindeki bilişsel yapıların anlamlandırılmaya odaklanmıştır. Bu bağlamda, ölçek, özel eğitim alanındaki gelişimsel değerlendirme literatürüne önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Korunum kavramı, Piaget, bilişsel gelişim, işitme engeli, değerlendirme ölçeği, somut işlemler dönemi.

Yazarlar

Kırcaali, G.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, 8 yaşındaki işitme engelli öğrencilerin korunum kavramı ne ölçüde edindiklerini ve bu kavramın farklı alt boyutlarında (örneğin, madde, uzunluk ve sayı korunumu) hangi gelişim düzeyinde bulduklarını belirlemektir. Çalışma, işitme engelinin bilişsel gelişim üzerindeki potansiyel etkilerini incelemek ve özel eğitim müfredatlarının bu bulgular ışığında nasıl düzenlenebileceğine dair veri sağlamak üzere tasarlanmıştır.

Ölçek, Piaget'nin korunum görevlerine dayanarak, çocukların zihinsel tersine çevirme (reversibility) ve merkezden uzaklaşma (decentration) gibi temel mantıksal işlemleri kullanma becerilerini saptamaya hedefler. Bu araç, işitme engelli popülasyonda korunumun değerlendirilmesi için standardize edilmiş bir yöntem sunarak, bu alandaki deneysel araştırmaların temelini oluşturmayı amaçlamıştır.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Ölçeğin ölçtüğü temel psikolojik yapı, İsviçreli psikolog Jean Piaget tarafından tanımlanan ve çocukların somut işlemler dönemi (yaklaşık 7-11 yaş) öncesinde edindikleri kritik bir bilişsel kilometre taşı olan **korunum kavramıdır**. Korunum, bir nesnenin görünümü değişse bile, temel fiziksel özelliklerinin (hacim, kütle, sayı) aynı kaldığını anlama yeteneğidir.

Ölçek, özellikle itme engelli çocukların, dil gelişimindeki olası kusatlılıklara rağmen, mantıksal düşünme ve problem çözme yeteneklerini ne ölçüde geliştirdiklerini incelemektedir. Korunumun edinilmesi, çocuğun dünyayı daha sistematik ve mantıksal bir şekilde anlamlandırmasına yardımcı olduğunu gösterir. Ölçek, korunumun varlığını veya yokluğunu, ayrıca çocuğun verdiği cevabın gereçlendirilmesini değerlendiren nitel ve nicel görevler sunar.

Geçerlik

Kaynak referansta geçerliğe dair spesifik istatistiksel bilgi (örneğin, kapsam geçerliği, yapı geçerliği veya ölçüt bağımlı geçerlik katsayıları) belirtilmemiştir (-). Ancak, ölçek bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirildiğinden, geçerlik çalışmaları genellikle uzman görüşü alınarak **kapsam geçerliği** temelinde yürütüldüğü varsayılabilir.

Piagetian görevlere dayanan bu tür geliştirme ölçeklerinde, genellikle teorik yapıya uygunluğunu kanıtlamak amacıyla **yapı geçerliğine** odaklanılır. Bu, ölçeğin gerçekten korunum kavramını ölçüp ölçmediğini belirlemek için diğer bilişsel gelişim testleriyle karşılaştırmalı çalışmaları yapması gerektirir. Gelecekteki araştırmalar, bu ölçeğin farklı popülasyonlarda yapısal geçerliğini yeniden incelemelidir.

Güvenirlilik

Kaynak materyalde güvenirlik analizlerine dair spesifik bir veri sunulmamıştır (-). Geliştirme çalışmaları güvenirlik genellikle **test-tekrar test güvenirliği** veya **iç tutarlılık** (Cronbach alfa) yöntemleriyle belirlenir. Ancak, bu ölçeğin doğası gereği (birebir görüşmeye dayalı, deneysel görevler), test-tekrar test yönteminin uygulanması, özellikle kısa zaman aralıklarında, öğrenme etkisinden dolayı zorluklar yaratabilir.

Tipik olarak, bu tür bilişsel performans görevlerinde, farklı değerlendiricilerin sonuçlarının tutarlılığını ölçmek amacıyla **değerlendiriciler arası güvenirlik** (inter-rater reliability) katsayısı önemlidir. Kârcaali'nin tezinde bu katsayının hesaplanıp hesaplanmadığına dair bilgi eksiktir, bu da ölçeğin kullanımından elde edilen sonuçların tutarlılığı hakkında kesin yargıya varmayı engellemektedir.

Faktör Analizi

Korunum Kavramın Değerlendirme Ölçeği'ne dair faktör analizi verisi kaynakta belirtilmemiştir. Piagetian korunum görevleri genellikle tek bir bilişsel yapıya (korunum yeteneği) ölçmeyi amaçladığından, klasik psikometrik ölçeklerdeki gibi keşfedici veya doğrulayıcı faktör analizine nadiren tabi tutulurlar.

Ancak, ölçek farklı korunum türlerini (sayı, uzunluk, madde) içeriyorsa, bu alt boyutların birbirinden ayrışıp ayrışmadığını veya tek bir genel korunum faktörü altında toplanıp toplanmadığını incelemek amacıyla bir faktör analizi çalışması faydalı olabilir. Bu, özellikle itme engeli gibi özel bir popülasyonda bilişsel yapının standart popülasyondan farklılık gösterip göstermediğini anlamak için kritik olabilir.

Ölçme Aracı Detayları

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Yüksek Lisans Tezi Kapsamında Geliştirilmiştir)

Format: Birebir uygulama gerektiren, deneysel görevlere dayalı performans testi.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: itme engelli öğrenciler.

Yaş Grubu: 8 yaş.

Popülasyon Detayları: Eskişehir Sağırlar Okulu ve Anadolu Üniversitesi itme Engelli Çocuklar Eğitim Merkezi'nde eğitim gören öğrenciler.

Test Metodolojisi: Uygulama, Piaget'nin klasik korunum görevlerini (sayı, kütle, uzunluk vb. deyimli) içeren içerir. Çocuğun sadece cevap değil, aynı zamanda cevaplarının gerekçesi (açıklaması) de kaydedilerek nitel bir değerlendirme yapılır.

Anahtar Kelimeler

Özel eğitim, Piaget görevleri, korunum, itme engelli çocuklar, gelişimsel psikoloji.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yayın Adresi: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir (Tezin sunulduğu)

kurum).

Özellikler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, akademik bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ticari kullanıma dair net bir bilgi olmamakla birlikte, akademik amaçlar için genellikle tezin referans gösterilmesi ve yazara atıf yapılması koşuluyla erişilebilir olduğu varsayılmıştır.

Ücret: Ticari bir ücret bilgisi mevcut değildir.

Test Yılı: 1987.

Kaynaklar

Kırcaali, G. (1987). *8 yaşındaki iktisadi engelli öğrencilerde korunum kavramının değerlendirilmesi (Eskişehir sınırları okulu ve Anadolu Üniversitesi İktisadi Engelli Çocuklar Eğitim Merkezi'nde bir uygulama)* (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Korunum Kavramının Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam içeriği için Kırcaali'nin (1987) yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.

Ancak, Piagetian korunum görevlerinin tipik olarak içerdiği temalar şunlardır:

Sayı Korunumu: İki eşit sayıda nesnenin, bir sıranın aralıkları değiştirildiğinde hala eşit sayıda olup olmadığı değerlendirilmesi.

Madde (Kütle) Korunumu: İki eşit kil topundan birinin şekli değiştirildiğinde (örneğin, sosis haline getirildiğinde) kütlelerinin aynı kalıp kalmadığı değerlendirilmesi.

Sıvı (Hacim) Korunumu: İki eşit bardaktaki sıvının, biri daha ince ve uzun bir bardağa aktarıldığında hacminin aynı kalıp kalmadığı değerlendirilmesi.

Uzunluk Korunumu: İki eşit çubuğun, biri diğerinin önüne kaydırıldığında uzunluklarının aynı kalıp kalmadığı değerlendirilmesi.